

MUISTIO

STM-OKM TAIKU4 -YHTEISTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika: 20.5.2025 klo 12.00–13.30
Paikka: OKM (Meritullinkatu 10, nh. Potentia) ja Teams

Kutsutut

Puheenjohtajat

osastopäällikkö Annakaisa Iivari, sosiaali- ja terveysministeriö (kokouksen puheenjohtaja)
johtaja Minna Karvonen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jäsenet

~~kehittämisenneuvos Heli Hätönen, sosiaali- ja terveysministeriö~~
~~johtaja Taru Koivisto, sosiaali- ja terveysministeriö~~
~~kehittämispäällikkö Suvi Parikka, Terveystieteiden tutkimuskeskus~~
erityisasiantuntija Isto Turpeinen, Taiteen edistämiskeskus
kulttuuriasiainneuvos Johanna Vuolasto, opetus- ja kulttuuriministeriö

Sihteerit

kulttuuriasiainneuvos Laura Norppa, opetus- ja kulttuuriministeriö
erityisasiantuntija Sini Seemer, sosiaali- ja terveysministeriö (kokouksen sihteeri)

Kokoukseen kutsutut työryhmän ulkopuoliset asiantuntijat

Olli Ruokolainen, tutkija ja Tiina Kautio, tutkija, Cupore
Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki
Launo Haapamäki, elinvoimapäällikkö, Hämeenlinnan kaupunki

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.01.

2. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

3. Kulttuurihyvinvointialueet-hankkeen tulosten esittely,

Olli Ruokolainen ja Tiina Kautio, esitys liitteenä Teams-työtilassa

Tutkijat esittelivät 6.6.2025 julkaistavan raportin tuloksia hankkeesta, jossa tutkittiin kulttuurihyvinvoinnin tilaa hyvinvointialueilla. Raportissa tarkasteltiin tavoitteita, toimintamalleja ja rahoitusta. Aineistoa oli kerätty hyte- ja kulttuurihyvinvointikoordinaattoreiden haastatteluihin perustuen, minkä lisäksi oli hyödynnetty THL:n ja Taiken aineistoja. Selvityksessä kävi ilmi, että kulttuurihyvinvointi on eri tasoisesti esillä hyvinvointialueilla. Kulttuurihyvinvointi oli vakiintunut osaksi sote-palveluiden suunnittelua jossain määrin 15 alueella. 13 alueella oli määritelty kulttuurihyvinvoinnista vastaava taho/henkilö. Kaikukortti oli alueilla hyvin käytössä. Kulttuurihyvinvointi oli mukana myös alueilla kehitettävillä digitaalisilla palvelutarjottimilla.

Hyvinvointialueilla luotetaan kaupunkien ja kuntien rahoitukseen ja sote-sektorin rahoitukseen. Taloudelliset edellytykset eivät lähivuosina kuitenkaan näytä erityisen valoisilta. Yhteenvedona todettiin, että kulttuurihyvinvointipalveluiden suunnittelu sekä vaikutusten seuranta ja arviointi vaativat kehittämistä. Vastuut on useimmilla alueilla määritelty, ja yhdyspintatyön merkitys korostuvat suhteessa kuntiin ja järjestöihin. Rahoitus on sirpaleista, ja tietoa kokonaisrahoituksen määrästä on lähes mahdotonta saada tietoa. Kulttuurihyvinvointiin liittyvää toimintaa on alueilla, mutta sen rahoitus jää piiloon.

Käytiin keskustelua aiheesta ja todettiin, että kulttuurihyvinvointi ja terveyden edistäminen eivät näyttäytyä tärkeinä hyvinvointialueiden johdolle. Pohdittiin, olisiko järkevää sitoa kulttuurihyvinvointia vahvemmin osallisuuden edistämiseen ja myös TE-palveluihin.

4. Keskisuurten kaupunkien kulttuurihyvinvointisuunnitelmat ja ehdotus HYTE-kertoimen kehittämiseksi,

Markku Rimpelä ja Launo Haapamäki, esitys liitteenä Teams-työtilassa

Markku Rimpelä esitteli kasvukaupunkiverkostoa, jonka toiminnan yhtenä kolmesta painopisteestä on kaupunkien veto- ja pitovoiman vahvistaminen kulttuuri- ja palvelutarjonnalla. Kannustavampi ja kasvua vahvemmin tukeva valtionrahoitus kulttuurin ja liikuntaan on yksi teemoista, jota painotetaan vahvasti kasvukaupunkiverkostossa.

Markku Rimpelä totesi, että hyte-kerrointa tulisi kehittää ja mitata rakenteiden sijaan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kulttuurin ja liikunnan osuutta mittaamisessa tulisi lisätä, esim. kulttuuripanostukset/asukas, etäisyydet kulttuuripalveluihin, alaikäisten lasten harrastusten määrä. Launo Haapamäki toi esiin, että hyte-kysymys on koettu tärkeänä, mutta sitä ei kuitenkaan tunnisteta rakenteellisesti.

Puheenjohtaja kertoi, että aluekehitysneuvotteluissa on joillain alueilla otettu eri toimijat mukaan samaan liikunnan edistämisen tavoitteisiin ja pohti TE-palveluiden roolia. Vaikeasti työllistyvien tilanne on pulmallinen. Launo Haapamäki totesi, että kaupunkien yhteistyö on hyvällä mallilla, mutta hyvinvointialueilla tilanne ei ole yhtä hyvä.

Minna Karvonen kiitti esityksistä ja piti hyvänä, että asiat kiinnitetään valtion tasolla strategiaan yhteyksiin. Olisi hyvä saada muihin kaupunkeihin vastaavia käytäntöjä kuin kasvukaupunkiverkostolla esimerkiksi tilajärjestelyiden osalta. Tilaja-tuottajaosaaminen on kehittämiskohde hyvinvointialueilla, mutta myös muualla. Ennakoivaan kulttuurihyvinvointiin ei ole tarpeeksi resursseja. Missä kulttuuripolitiikka ja toisaalta hyvinvointipolitiikka voisivat kohdata?

Käytiin keskustelua siitä, tulisiko osallisuuden näkökulmaa vahvistaa hyte-näkökulman rinnalla. Toisaalta kulttuurihyvinvointi on saatu terminä vakiintumaan. Riittävä omistajuus kuitenkin puuttuu. Olisiko ratkaisuna tehdä jokin hyvin kohdennettu kohderyhmään keskittyminen kuten esim. lasten ja nuorten eriytymiskehityksen pysäyttäminen. Toisaalta kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyö kehittyy koko ajan, ja toimintamallit leviävät vähitellen kentän kautta. Mahdollisia sisältöjä, joihin kulttuurihyvinvointia saataisiin kiinnitettyä, voisivat olla lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen tai osatyökykyiset ja kuntouttavan työtoiminnan uudistaminen. Jälkimmäiseen tulisi saada TE-palvelut mukaan.

Kulttuuripoliittisen selonteon toimenpide-ehdotuksissa suositellaan toimenpideohjelman laatimista, jonka tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja osallisuutta.

Tuleviin kokouksiin päätettiin pyytää asiantuntijavieraksi THL:n osallisuustutkijoita sekä Venla Bernelius esittelemään segregaatiotutkimusta.

5. Ajankohtaiset asiat

Isto Turpeinen kertoi Risen ja Taiken OKM-rahoitteisen nuorisorikollisuushankkeen käynnistymisestä. Hankkeessa tehdään yhteistyötä Porttiteatterin kanssa. Harrastusten Suomen malli olisi tärkeä saada vankiloihin.

6. Muita asioita

Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous

Sihteerit etsivät seuraavan kokousajan elokuulle. Syksyn kokousten teemoja ovat mm. uuteen hallitusohjelmaan ja kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelmaan ehdotettavat kokonaisuudet. Johanna Vuolaston ja Isto Turpeisen valmisteleva politiikka-analyysi kulttuurihyvinvoinnista valmistuu kesälomaan mennessä, ja sitä käsitellään elokuun kokouksessa. ESR+-hankkeiden esittelyä ehdotettiin myös syksyn kokousaiheeksi. Laura Norppa kysyy lisää Turun vankilakirjastohankkeesta Leena Toivoselta (OKM/KUPO/TAKU.)

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.28.